

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2019. (II. 13.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Törvényszék 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Mester Csaba ügyvéd, székhelye: 1082 Budapest, Üllői út 46. II/17.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.Bpk.31.158/2015/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál. Az alkotmányjogi panasz 2016. január 19-én érkezett az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás előzménye az volt, hogy az indítványozó feljelentése alapján a terhelt ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróságon becsületsértés vétsége miatt 15.Bpk.22.359/2014. szám alatt magánvádas eljárás volt folyamatban (a továbbiakban: előzményi ügy). A terhelt a Facebook hivatalos rajongói oldalán közzétett bejegyzésében az indítványozót – több más sérelmezett kifejezés mellett – „szarkupac”-nak nevezte. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2015. április 3-án kelt, 15.Bpk.22.359/2014/14. számú ítéletében a terhelt bűnösségét becsületsértés vétségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 227. § (1) bekezdés b) pontja] megállapította, és egy évre próbára bocsátotta. Az ítélet indokolása szerint: „a bíróság úgy ítélte meg, hogy a »szarkupac« kifejezésnek, illetve az alkalmazott fordulatnak, miszerint a miniszterelnöknek nem volt pofája ahhoz, hogy a szarkupaccal egy asztalhoz üljön, a célja kizárólag az öncélú gyalázkodás, a sértett személyének a megalázása, gyalázása. E kifejezés semmilyen olyan kritikai tartalommal nem bír, amely a sértett egyes jellemvonásait kívánja megjeleníteni, egyszerűen emberi végtérmekeként beszél a sértettéről. [...] A vádlottnak jogában áll értékrendje szerint bírálni a sértett tevékenységét, közszereplő lévén személyét, jellemét, de ez nem azonos azzal, hogy jogosult kategorikusan kijelenteni, hogy [...] a sértettnek, mint személynek nincs emberi méltósága, becsülete [...]” (A Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.Bpk.22.359/2014/14. számú ítélete 9. oldal 5–6. bekezdés).
- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2016. április 12-én jogerőre emelkedett, 27.Bf.7763/2015/6. számú végzésével az előzményi ügyben hozott elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [4] 3. A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó mint magánvádló – jogi képviselője útján – 2015. május 4-én ismételt feljelentést tett a Pesti Központi Kerületi Bíróságon a terhelt ellen, mert az előzményi ügyben 2015. április 2-án tartott elsőfokú tárgyaláson a terhelt a védekezése során az alábbi kijelentéseket tette:
- „[az indítványozó] szarkupac”,
 - „a miniszterelnök ezzel a szarkupaccal nem ül egy asztalhoz”,
 - „a miniszterelnök mindazzal a gyalázattal, civilizációs métellyel nem ül le egy asztalhoz, amit [az indítványozó] jelent”,
 - „állítom [az indítványozóról], hogy média pszichopata”,
 - „magánvádlónak a cinizmusától és a pszichopátiás gátlástalanságától”,
 - „Egy hullarabló. Nyilvános hullarabló”,
 - „[az indítványozóra] vonatkozott, hogy szarkupac”,
 - „[az indítványozóról] mondtam, hogy a miniszterelnök nem ül le a szarkupaccal”,
 - „[az indítványozó] egy hullarabló”.
- [5] A tárgyalásról a média jelenlévő képviselői videofelvételt készítettek. A terhelt 2015. április 7-én a YouTube internetes videó-megosztó oldalon a tárgyalásról készült felvételt közzétette, majd ugyanezen a napon a videófelvételt a Facebook közösségi portál rajongói oldalán is megosztotta.
- [6] A terhelt 2015. április 4-én a Facebook közösségi portál rajongói oldalán beszámolt a 2015. április 2-án tartott tárgyalásról. A terhelt a beszámolóban többek között az alábbiakat írta: „Néhány kérdést tisztázzunk a tegnapi ítélet és annak médiavisszhangja kapcsán:
- A minősítést, mely szerint [az indítványozó] »szarkupac«, nem [az indítványozóra], az általam nem ismert magánszemélyre, hanem a tévés hullarablóra, vagyis egy visszataszító médiajelenségre vonatkozóan tettem. Az idézet pontosan így hangzik: »Orbán Viktor idén karácsonykor már nem ült le a szarkupaccal egy asztalhoz.« Nyilvánvaló, hogy a miniszterelnök számára nem [az indítványozó], a producer és médiavállalkozó vállalhatatlan – hiszen [az indítványozó] cége jelenleg is beszállít az MTVA-nak valami szennyes szépségversenyt – hanem az a kupacnyi szar, amit [az indítványozó] a nyilvánosságban jelent. Ezt a nyelvi eszközt az irodalom úgy hívja: metafora. Tegnap óta a jog úgy hívja: becsületsértés.[...]”.
- [7] 2015. április 12-én az egyik internetes portálon a terheltről egy cikk jelent meg, amelyben nyilatkozott az előzményi ügyben tartott elsőfokú tárgyalásról.
- [8] Az indítványozó a feljelentésben kifejtette azt az álláspontját, hogy a terhelt a védekezés körében, majd a tárgyalást követő nyilatkozataiban öncélúan használta a sérelmezett kijelentéseket.
- [9] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.Bpk.31.158/2015/3. számú, 2015. szeptember 1-jén hozott végzésében az indítványozó által folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétsége miatt indított magánvádas büntetőeljárást megszüntette.
- [10] A végzés indokolása szerint „[a] beszerzett tárgyalási jegyzőkönyv alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a feljelentett a sérelmezett mondatokat nem öncélúan tette, hanem a vádról, a vád tárgyává tett mondatokról fejtette ki az álláspontját, adta elő a védekezését, mindezt tekintettel a feljelentett cselekménye nélkülözötte a jogellenességet [...]” (támadott elsőfokú végzés 3. oldal 4. bekezdés).
- [11] Az elsőfokú bíróság a tárgyalásról közzétett videofelvétel és a terhelt interneten közzétett nyilatkozatai tekintetében úgy foglalt állást, hogy a „feljelentett, aki közszereplőnek minősül, egy folyamatban lévő büntetőeljárásról számolt be a nyilvánosság számára, egy olyan büntetőeljárásról, amelynek ő maga a vádlottja és általa a tárgyaláson a védekezés körében előadottakat, valamint a vád tárgyáról és nem a jogerős ítéletről való véleményét fejtette ki egy olyan ügyben, amely a média érdeklődésének keresztüzébe került. A bíróság álláspontja szerint a feljelentett ezen cselekményei is nélkülözik a jogellenességet, hiszen azok nem öncélúak, csupán a feljelentett véleménynyilvánításai, amelyek nem lépik át a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit, így mindezzel a feljelentett nem valósít meg bűncselekményt [...]” (támadott elsőfokú végzés 4. oldal 1. bekezdés).
- [12] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság, 2015. október 1-jén hozott 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [13] 4. Az indítványozó jogi képviselője 2015. december 17-én az elsőfokú bíróságnál alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.Bpk.31.158/2015/3. számú végzései alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését kérte. Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint a támadott bírósági határozatok az in-

dítványozónak az emberi méltósághoz (Alaptörvény II. cikk), valamint a jó hírnévhez való jogát [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés] sértik, továbbá azon alaptörvényi követelménybe ütköznek, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére [Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdés].

- [14] Az indítványozó hivatkozott a 25/1991. (V. 18.) AB határozatra, valamint a 6/1998. (III. 11.) AB határozatra, amelyekben az Alkotmánybíróság a védelemhez való jog tartalmát kifejtette. Az indítványozó szerint a terheltnek a védelemhez való joga nem biztosítja azt, hogy olyan magatartást tanúsítson, amely mások emberi méltóságát és jó hírnevét sérti, ennek ellenére a terhelt öncélúan, sorozatosan ismételte gyalázkodó kijelentéseit. Az eljáró bíróságok a támadott döntésekben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakkal ellentétes módon korlátozták az indítványozó szerint az emberi méltósághoz és a jó hírnévhez való jogát azáltal, hogy a terhelt védelemhez való jogát alaptörvény-ellenesen kiterjesztették.
- [15] Az indítvány a közszereplőkkel kapcsolatos véleménynyilvánítás tekintetében megjelölte továbbá a 16/2013. (VI. 20.) AB határozat, a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), a 7/2014. (III. 7.) AB határozat, és az 1/2015. (I. 16.) AB határozat megállapításaira, amelyek szerint az emberi méltósághoz fűződő jog még az alapjogok között kitüntetett szereppel bíró szólásszabadságnak is korlátja lehet. Az indítványozó álláspontja szerint a terhelt visszaélt a véleménynyilvánításhoz való jogával, amikor több internetes fórumon a tárgyalásról készített videofelvételt nyilvánosságra hozta, illetve nyilatkozataiban a becsmérő kijelentéseket megismételte. Az indítvány szerint az eljáró bíróságok a támadott határozatok indokolásában a feljelentett véleménynyilvánítási jogát alaptörvény-ellenesen kiterjesztették.
- [16] Az indítványozó 2016. március 31-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában az alkotmányjogi panasz indokolását kiegészítette. Az indítvány-kiegészítésben az indítványozó dr. Varga Zs. András alkotmánybíró „Eszményből bálvány? – A joguralom dogmatikája” című könyvéből idézett és ennek alapján megállapította, hogy amikor a bíróságok az Alaptörvénnyel ellentétesen korlátozzák az emberi méltósághoz való jogot és az abból fakadó alapjogokat, akkor magatartásuk az alkotmányozó hatalom elvonását eredményezi.

II.

- [17] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [...]”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.[...]”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

- [18] 2. A Btk. érintett rendelkezései:

„Becsületsértés

227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegegyezésének teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. [...]”

III.

- [19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány összességében megfelel az Abtv.-ben a befogadással szemben támasztott követelményeknek, ezért 2016. október 4-én döntött a befogadásáról.
- [20] 1.1. A befogadás során az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként szerepelt, így a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint jogosultnak és érintettnek is tekinthető {3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [11], 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9], 3118/2014. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [21] 1.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is {legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30], 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az alapul szolgáló ügyben hozott, a büntetőeljárást megszüntető végzés olyan bírósági határozat, amely ellen alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani. Jelen ügyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bpkf.11.103/2015/2. számú jogerős végzése tekinthető a bírósági eljárást befejező döntésnek, ezért az Alkotmánybíróság a továbbiakban ezt a bírósági határozatot vizsgálta.
- [22] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] Az indítványozó sérelmezte, hogy az eljáró bíróság megsértette az emberi méltósághoz és jó hírnévhez való jogát, amikor a terhelt védelemhez való jogát alkotmányellenesen kiterjesztette oly módon, hogy engedélyezte számára a gyalázkodó kifejezések öncélú megismétlését a tárgyaláson, valamint, hogy a terhelt véleménynyilvánításhoz való jogának biztosított elsőbbséget azáltal, hogy a tárgyalásról készült videofelvétel közzétételét és a tárgyaláshoz kapcsolódó kommentárjaiban megismételt becsületsértő közléseket nem minősítette bűncselekménynek.
- [24] 2.1. Az Alkotmánybíróság utalni kíván arra, hogy a védelemhez való jog különböző aspektusaival több határozatában foglalkozott és rögzítette ezzel kapcsolatban a legfontosabb alkotmányos alapelveket {pl. 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, 8/2013. (III. 1.) AB határozat, 41/2003. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2003, 430}. Az Alkotmánybíróság a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez fűződő jog értelmezésekor irányadónak tekinti a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatban kimunkált alkotmányos tételeket (Indokolás [25]). Az Alkotmánybíróság már a 41/2003. (VII. 2.) AB határozatban rögzítette, hogy a terhelt védekezésének határait a büntető anyagi jogi rendelkezések jelölik ki. A terhelt ugyanis – néhány kivétellel – a védekezése során nem követhet el bűncselekményt (ABH 2003, 430, 442). Ennek eldöntése tehát, hogy a terheltnek a tárgyaláson előadott védekezése valamely bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja-e, nem alkotmányos vizsgálatot igényel, hanem törvényességi kérdés. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós - jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Mindezek alapján az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése tekintetében felvetett kifogásai érdemi alkotmányossági vizsgálatot nem alapoznak meg.

- [25] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt azért fogadta be, mert vizsgálni kívánta, hogy az alapul szolgáló ügyben a bíróság az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogát – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság követelményére tekintet nélkül – korlátozta-e.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [27] 1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírósági határozatok az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és annak részét képező a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogát – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság követelményére tekintet nélkül – korlátozták. Mindezt az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok a terhelt véleménynyilvánításhoz való jogának indokolatlan kiterjesztésével és az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglalt méltóságvédelmi követelmény megsértésével valósították meg.

- [28] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban rögzítette, hogy az alapjog-korlátozásnak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített feltétele mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák. A korlátozás gyakorlásakor azonban a jogalkalmazóknak mindig figyelemmel kell lenniük arra is, hogy az alapjogok korlátozására alkotmányosan kizárólag az elérni kívánt céllal arányos módon kerülhet sor. Az arányosság az elérni kívánt cél és az alapjogi korlátozás súlyának mérlegelését kívánja meg, ami azt is jelenti, hogy minél erősebb érvek szólnak egy alapjog védelme mellett, annál körültekintőbben kell eljárni annak korlátozásakor. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes [30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [54], 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18], [21], [23]].

- [29] 2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az előzményi ügyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság azért állapította meg a terhelt bűnösségét a becsületsértés vétségében, mert a terhelt a Facebook közösségi portálon lévő hivatalos rajongói oldalán közölt véleményében az indítványozót „szarkupac”-nak nevezte. Az előzményi ügyben hozott elsőfokú döntés jogi érveit a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság mindenben osztotta (Fővárosi Törvényszék 27.Bf.7763/2015/6. számú végzés 3. oldal 7. bekezdés). A sérelmezett kifejezés eszerint nem tekinthető bíráló jellegűnek, hanem „célja az öncélú gyalázkodás, a sértett személyének a megalázása, gyalázása” (előzményi ügyben hozott elsőfokú ítélet 9. oldal 5. bekezdés).

- [30] Az előzményi ügyben tartott elsőfokú tárgyaláson a terhelt a védekezés során többször megismételte az indítványozót érintő becsületsértő kifejezéseket, köztük az elmarasztalása alapját képező közlést. A tárgyalásról a média jelenlévő képviselői videó-felvételt készítettek és ezt a felvételt a terhelt az interneten közzétette, majd a Facebook közösségi portálon lévő hivatalos rajongói oldalán megosztotta és azzal kapcsolatos véleményét is kifejtette.

- [31] A Pesti Központi Kerületi Bíróság jelen ügyben hozott eljárást megszüntető végzésében a terheltnek ez utóbbi cselekményeit a védett véleménynyilvánítás körébe tartozónak minősítette. A Pesti Központi Kerületi Bíróság rögzítette, hogy mind az indítványozó, mind pedig a terhelt közszereplőnek (médiaszereplőnek) minősül. A Pesti Központi Kerületi Bíróság szerint a terhelt egy folyamatban lévő büntetőeljárásról számolt be a nyilvánosság számára, továbbá a vád tárgyáról és az előzményi ügyben hozott ítéletről való véleményét fejtette ki egy olyan büntető ügyben, amely a média érdeklődésének a középpontjába került. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a terhelt ezen cselekményei nem voltak öncélúak, hanem olyan véleménynyilvánításoknak tekinthetők, amelyek nem lépték át a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit (támadott elsőfokú végzés 3. oldal utolsó és 4. oldal 1–2. bekezdései). A másodfokú bíróság ezt a mérlegelést helyesnek tartotta és 2015. október 1-jén

hozott végzésével helybenhagyta az elsőfokú bírósági végzést (támadott másodfokú végzés 2. oldal utolsó és 3. oldal 1–2. bekezdései).

- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező magánvádas eljárás megszüntetése a terhelt véleménynyilvánításhoz való jogának biztosított elsőbbséget az indítványozónak az emberi méltósághoz, valamint jó hírnévhez való jogával szemben, így azok érvényesülését korlátozta.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján először a korlátozás szükségességét vizsgálta.
- [34] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már rögzítette azt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és az emberi méltósághoz való jog ütközésekor milyen alkotmányos elvekre kell az eljáró bíróságoknak figyelemmel lenni [pl. 3328/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [80]–[86], eredetileg: Abh., Indokolás [38]–[42]]. Ezeket az elveket az Alkotmánybíróság az alábbiakban összefoglaló módon áttekintette.
- [35] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény II. cikkéhez kapcsolódva rögzítette, hogy mások emberi méltósága az alkotmányos joggyakorlatban a szólásszabadság egyértelmű korlátjának minősül. Az emberi méltóság védelméhez való jog azonban csak az emberi státusz jogi meghatározójaként korlátozhatatlan, míg az abból fakadó részjogok – pl. a jó hírnévhez való jog – korlátozhatók [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az eljáró bíróságoknak az emberi méltósághoz való jog és a szólásszabadság versengése során azt kell vizsgálniuk, hogy az eljárásban érintett személyre vonatkozó közlés bármilyen módon kötődik-e közvitához. Abban az esetben, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés a közügyek vagy a közélet egyéb kérdéseinek megvitatásához kapcsolódik, akkor a továbbiakban azt kell vizsgálni, hogy az érintettek közszereplők-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja maga után automatikusan azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken. Amennyiben az érintett személyek a közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt – függetlenül attól, hogy közhatalmat gyakorló vagy más státuszú személyek – az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján tűrési kötelezettség terheli őket a velük szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben [3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [63]–[65]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ilyenkor fokozott körültekintéssel kell értékelni azt, hogy az emberi méltóságnak az ilyen személyek esetében is van „egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani” [3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [17]]. Ebből következően a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy a szólásszabadságnak ez a korlátja nem önmagában a véleménynyilvánítás becsmérlő vagy gyalázkodó jellegének szab határt, hanem az emberi méltóságnak az emberi mivolt lényegét meghatározó és óvó magját védelmezi. Az emberi méltóságnak ezt a korlátozhatatlan tartományát nem a méltóságból fakadó egyes részjogok (pl. becsület, jó hírnév) minősített, intenzív becsmérlése sérti, hanem az, ha a véleménynyilvánítás eleve ennek a sajátosan védett szférának a megsértésére irányul. Ilyen jogsértés lehet egyrészt az, ha a megszólaló tagadja, kétségbe vonja az érintett emberi mivoltát, emberként kezelésének követelményét, másrészt az, ha az emberi természet legbelsőbb köreibe hatol, öncélúan támadva a személyiség és az identitás lényegét alkotó vonásokat [3263/2018. (VII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]].
- [36] Az Alkotmánybíróság a bemutatott elvek alapján vizsgálta az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyet. Az előzményi ügyben eljáró bíróság az alkotmányos szempontok alapján megállapította a kifogásolt közlésről („szarkupac”), hogy nemcsak becsületsértő, de túllépi a véleménynyilvánítás határát.
- [37] Jelen alkotmányjogi panasz alapját képező újabb magánvádas eljárásban kialakult alkotmányos helyzet – noha a becsületsértő közlés ismét elhangzott – az előzményi ügytől egy lényeges vonatkozásban eltér.
- [38] A kifejtett alkotmányos szempontrendszer alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a vita közéleti jellege megállapítható, mivel a terhelt egy olyan büntetőeljárásról ad tájékoztatást, amely egy közismert televíziós műsorvezetőnek a riportjai során tanúsított emberi és szakmai magatartását ért bírálat büntetőjogi határait ismereti meg a nyilvánossággal. Az indítványozó közszereplői minősége nem vitatható, hiszen élethivatásszerűen tevékenykedik a televíziós újságírásban. Az előzményi ügyhöz képest, amelyben a becsületsértő közlés miatt a terhelt bűnösségét megállapították, jelen helyzet a közlés céljában, illetve az öncélúság hiánya miatt tér el a korábbi védett véleménynyilvánításhoz képest.
- [39] Az ügy körülményei alapján megállapítható, hogy sérelmezett közlések a tudósítás célját szolgálják. Erre utal a bírósági tárgyalást közvetlenül követő időpont, mint a közzététel apropója; a terhelt hivatalos Facebook-

oldala, amelyen újságírói tevékenységét részben kifejtette; a közlés módja, amely tárgyilagos megfogalmazásra törekszik.

- [40] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az előzményi ügyben érintett személyek közügyekhez kapcsolódó tevékenységét érintő bírói döntésről szóló, videofelvétel formájában az interneten közzétett tudósítás, valamint az ehhez kapcsolódó kommentár – noha kétségtelenül együtt jár a becsületsértő kifejezések felidézésével –, alkotmányos szempontból mégis a védett szabad véleménynyilvánítás gyakorlásának körébe esik, mert közzétételének körülményei az eseményről történő tájékoztatási célra és nem a sértett emberi mivolta elleni öncélú támadásra utalnak.
- [41] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát a büntetőeljárást megszüntető bírói döntés az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és a VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jó hírnévhez való jogát csak a terhelt védett véleménynyilvánításának érvényesítéséhez szükséges mértékben korlátozta.
- [42] 4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó alapjogai tekintetében alkalmazott korlátozás arányosságát vizsgálta.
- [43] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alapjog korlátozásának alkotmányosságához önmagában nem elegendő, hogy a korlátozás egy másik alapjog védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek is, vagyis az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással {pl. 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [83], eredetileg: 30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.}.
- [44] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az eljáró bíróságok az emberi méltóság és a jó hírnév korlátozására vonatkozó alkotmányos tartalmú vizsgálatot elvégezték, amely az arányosság követelményére is tekintettel volt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ennek eredményeként az alkotmányos szempontoknak megfelelő döntést hoztak azzal, hogy a magánvádas eljárást megszüntették, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [45] 1. A határozat rendelkező részét támogatom, az indokolásban foglaltakkal azonban – az alábbiakban kifejtettek szerint – nem értek egyet.
- [46] Véleményem szerint az általános hatáskörű bíróságok, így a büntető bíróság ítélkező tevékenységének alapjogi kötöttsége is alapjogvédelmi aktivitást jelent. Eszerint a bírácoknak „az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányosági szempontokra” {3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az alapjogvédelem így a generálklauzúlán és a jogszabályok alaptörvény-konform értelmezésén keresztül érvényesülhet a személyek egymás közötti viszonyaiban. Az alapjogok ilyen esetekben közvetetten és horizontális hatállyal érvényesülhetnek.

- [47] A személyek egymás közötti viszonyában, konkuráló alapjogok esetében, amikor „az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, az államnak közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]}. Az Alkotmánybíróság a védelmi kötelezettség érvényre juttatásának mércéjeként kifejtette továbbá, hogy: »[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol« 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}” {3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ilyen helyzetekben tehát az alapjogi pozíciókat – a jogosultak alapjogi védelmi igényeit és a hivatkozott alapjogok rendeltetését is – mérlegelve kell kijelölnie az Alkotmánybíróságnak az ügyben érintett alapjogok védelmi körét. A mérlegelés során szem előtt tartandó szempont, hogy az alapjogok érvényesüléséhez minimálisan szükséges mértékű védelmet mindkét fél számára biztosítani kell, a konkuráló alapjogok egyike sem üresíthető ki.
- [48] 2. Nem kétségesen a közéleti szólás – a társadalmi, közösségi viták nyilvános lefolytatásának a lehetősége – kiemelt védelmet élvez az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint. Ezért az Alkotmánybíróság kidolgozta azokat a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálata során figyelembe veendő szempontokat, amelyeket mérceként a bírónak is szem előtt kell tartaniuk a jogértelmezés és a döntéshozatal során. A közéleti viták szabadságának az az egyik garanciája, hogy az eltérő álláspontok a vitában anélkül kerülhessenek felszínre és megvitatásra, hogy arra a felelősségre vonás árnyéka vetülne. Az Alkotmánybíróság által kidolgozott speciális teszt {lásd pl.: 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]} azonban a közéleti viták körén kívül eső szólás esetében nem alkalmazható. Ilyen esetekben a véleménynyilvánítás határát a jó hírnév (magánjogi viszonylatban), avagy a becsület (büntető ügyekben) védelmére tekintettel a bírósági joggyakorlatnak kell kidolgoznia. Ebben a körben – amint az fentebb kifejtésre került – a bírónak arra kell törekedni, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek. Az Alkotmánybíróság e mérlegelésbe utóbb csak akkor avatkozik bele, ha a bíróság nem biztosítja a konkuráló alapjogok érvényesüléséhez minimálisan szükséges mértékű védelmet, tehát, ha valamelyik alapjog kiüresítésének a veszélye áll fenn.
- [49] 3. Az Alkotmánybíróság az előtte folyamatban volt eljárásban közvetett, horizontális hatályú alapjogi vitát bírált el. Azt vizsgálta, hogy az alapjogi oldalról mellérendelt pozícióban lévő indítványozó felperes becsülete – emberi méltósága, „jóhírneve” – és az alperes vélemény szabadsága a bíróság döntése révén „megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba” került-e. Az Alkotmánybíróság erre a kérdésre igenlő választ adott, amellyel a magam részéről is egyetértek.
- [50] Ugyanakkor véleményem szerint a konkrét ügyben arra a következtetésre kellett volna jutni, hogy a per tárgyává tett közlések nem képezik közéleti vita tárgyát. Olyan kijelentések, egymást becsmérő közlések voltak, amelyek az érintettek országos ismertségére tekintettel sokakat érdekelhettek ugyan, de közéleti kapcsolat, relevancia hiányában mégsem tartoztak a vélemény szabadság fokozott védelmi köréhez.
- [51] Álláspontom szerint tehát az indokolásban arra a következtetésre kellett volna jutnia a testületnek, hogy nem volt szó közéleti vitáról, majd ezt követően az alkotmányjogi panaszt azon az alapon kellett volna elutasítania, hogy a bírósági döntés egyértelműen az alapjogi pozíciók kíméletes kiegyenlítésére, méltányos egyensúlyba kerülésére törekedett, és abban nem volt felismerhető egyik konkuráló alapjog kiüresítése sem. Összességében tehát az eljárás bíróságok – alapjogi oldalról eltérő indokok mentén, de végső soron – helyes döntést hoztak.
- [52] Az ügygel kapcsolatosan általánosságban érdemes utalni arra is, hogy a sikertelen magánvádas büntető eljárást követő, sikeres, az alkotmányjogi panasznak helyt adó alkotmánybírósági határozat lényegében determinálhatja a megismételt eljárásban a terhelt bűnösségét kimondó büntető ítéletet. Ez a helyzet pedig új tartalmat adhat az alkotmányjogi panasz intézményének.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] A határozat rendelkező részével – az indítvány elutasításával – egyetértek, azonban a határozat indokolásában foglaltaktól eltérő indokok alapján.
- [54] Megítélésem szerint a panaszt az tette alaptalanná, hogy az indítvány valójában az ítéletek tényállás-értékelésének szakjogi felülbírálatát igényli. Az eljáró bíróságok álláspontjukat arra alapították, hogy nézetük szerint a vádlott perbeli védekezése keretében használt inkriminált kitételei nem voltak öncélúak, illetve a vádlott ítéletről történt véleményalkotása során a peranyagot képező kitételek megisméltése ugyancsak nem öncélúan történt.
- [55] Minthogy az Alkotmánybíróság nem negyedfokú igazságszolgáltatási fórum, így annak megítélése, hogy a szóban forgó kifejezések használata öncélú volt-e vagy sem, a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó tényállás-értékelésen alapuló szakjogi kérdés, amit az Alkotmánybíróság nem tehetett felülbírálat tárgyává.
- [56] A határozat indokolása kapcsán külön hangsúlyozom, hogy az indokolásban részletesen kibontott, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági teszt nézetem szerint nem jogalkalmazói, hanem jogalkotói feladat [lásd többek között a 30/2015. (X. 15.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomat].
- [57] Ezzel összefüggésben utalok arra is, hogy eljáró bíróságok sem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi tesztre alapították ítéletüket.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [58] A többségi határozat rögzítette, hogy az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó magánvádlóként szerepelt, ezért a benyújtott indítvány vonatkozásában az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogosultnak és érintettnek is tekinthető {3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [11], 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9], 3118/2014. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [59] A hivatkozott 1/2015. (I. 16.) AB határozat, illetve 3090/2016. (V. 12.) AB határozat kapcsán már kifejtett elvi álláspontomat fenntartva úgy gondolom, hogy a jelen esetben is alaposabb vizsgálatot igényelt volna: a büntető bíróság döntése sértheti-e egyáltalán a vád képviselőjének az Alaptörvényben biztosított jogát. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-a alapján kifejezetten vizsgálni kellett volna azt, hogy a vád képviselője (magánvádló) – miután az állam büntető igényét érvényesíti a bíróság előtt – jogosult-e egyáltalán a büntetőügyben hozott bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt előterjeszteni (az Alaptörvényben biztosított jogai állítólagos sérelme miatt), s ha igen, miféle alkotmánysértés alapján támadhatja meg a vádindítványát elbíráló döntést. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról (a jelen ügyben is) csak ennek függvényében lehetett volna megalapozott döntést hozni.
- [60] Álláspontom szerint a jelen ügyben is abból kellett volna kiindulni, hogy alapvetően senkinek sincs alkotmányos alapjoga a büntetőhatalom gyakorlására. Alapjogsérelmet így az állami büntetőigény bírói-közhatalmi érvényesítésének megtagadása, önmagában a vád alól felmentő ítélet – vagy a magánvádas eljárást megszüntető ítélet – alapvetően nem okozhat (a vád képviselőjének sem). Vélt sérelmei orvoslására az alkotmányjogi panaszt a vád képviselője tehát nem használhatja.
- [61] A fenti szempontokra tekintettel az indítvány érdemi elbírálását nem támogattam.

Budapest, 2019. február 4.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/119/2016.

